

Porsgrunn kommune

Vår ref. 24/377 - 1
Saksbehandler Terje Madsen
Dato 08.01.2024

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
10/24	Formannskapet	25.01.2024
07/24	Bystyret	08.02.2024

Porsgrunn kommunes eierskapsmelding 2024 - 2028

Bakgrunn for saken

Rådmannens innstilling

1. Porsgrunn kommunes eierskapsmelding for perioden 2027 - 2028 vedtas.
2. Rådmannen utarbeider forslag til selskapsvise eierstrategier for prioriterte selskap, slik det fremgår av saken, som legges fram for bystyret.
3. Rådmannen fremlegger Porsgrunn kommunes eierrapport hver høst.
4. Ordfører gis fullmakt til å møte som eierrepresentant i generalforsamlinger. Ordfører kan delegere fullmakten videre.

Bystyret 08.02.2024

Behandling

Oversendelsesforslag fremmet av Lars Stokke (Miljøpartiet De Grønne)
Vi ønsker administrasjonen i fremtidige forslag til eierstyring for Skagerak innarbeider formulering om å sikre forutsigbare utbytter.

Votering

Oversendelsesforslag fremmet av MDG falt med 7 stemmer mot 42 stemmer. Mindretallet utgjorde MDG, R, V og INP.

Rådmannens innstilling vedtatt med 47 mot 2 stemmer fra V og uavhengig.

BYST - 07/24 vedtak

1. Porsgrunn kommunes eierskapsmelding for perioden 2027 - 2028 vedtas.
2. Rådmannen utarbeider forslag til selskapsvise eierstrategier for prioriterte selskap, slik det fremgår av saken, som legges fram for bystyret.
3. Rådmannen fremlegger Porsgrunn kommunes eierrapport hver høst.
4. Ordfører gis fullmakt til å møte som eierrepresentant i generalforsamlinger. Ordfører kan delegere fullmakten videre.

Formannskapet 25.01.2024

Behandling

Ingen nye forslag fremlagt.

Votering

Rådmannens innstilling enstemmig vedtatt.

FORM - 10/24 vedtak

1. Porsgrunn kommunes eierskapsmelding for perioden 2027 - 2028 vedtas.
2. Rådmannen utarbeider forslag til selskapsvise eierstrategier for prioriterte selskap, slik det fremgår av saken, som legges fram for bystyret.
3. Rådmannen fremlegger Porsgrunn kommunes eierrapport hver høst.
4. Ordfører gis fullmakt til å møte som eierrepresentant i generalforsamlinger. Ordfører kan delegere fullmakten videre.

Saksfremstilling

Vedlegg:

Porsgrunn kommunes eierskapsmelding 2024 - 2028

Referanser i saken

- Lov om aksjeselskaper
- Lov om interkommunale selskaper
- Kommuneloven
- Porsgrunn kommunes eierskapsmelding 2020 - 2024, vedtatt av bystyret i sak 1/20

Bakgrunn

Bystyret i Porsgrunn vedtok gjeldende eierskapsmelding 06.02.20 i sak 1/20. Av kommunelovens § 26-1 fremgår følgende:

«§ 26-1 Eierskapsmelding

Kommuner og fylkeskommuner skal minst én gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv.

Eierskapsmeldingen skal inneholde:

a) kommunens eller fylkeskommunens prinsipper for eierstyring.

b) en oversikt over selskaper, kommunale eller fylkeskommunale foretak og andre virksomheter som kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i.

c) kommunens eller fylkeskommunens formål med sine eierinteresser eller tilsvarende interesser i virksomhetene nevnt i bokstav b.»

Saken kommer til behandling for å følge opp §26-1 i kommuneloven.

Hvorfor en eierskapsmelding

Porsgrunn kommune har ansvar for å løse en lang rekke oppgaver. En vesentlig del av oppgaveløsningen ivaretas av kommunens egen administrasjon. Imidlertid kan også andre organisasjonsformer utenfor kommunens administrasjon tillegges ansvar for kommunens oppgaveløsning. Både kommunale foretak, ulike former for interkommunale samarbeid (interkommunale selskap, interkommunale politiske råd, kommunale oppgavefellesskap, vertskommunesamarbeid) og aksjeselskaper er eksempler på slike organisasjonsformer.

Foruten at det kan være ressursbesparende å samarbeide med andre kommuner, kan egne operative selskaper være en god modell for økonomisk og politisk kontroll, samt et mer resultatorientert lokaldemokrati. Forutsetningen er imidlertid at kommunen evner å benytte de styringsmuligheter loven gir for de respektive selskaper. Dersom den politiske kontrollen blir for dårlig, vil det gjøre at folkevalgte mister innflytelse. Motsatt vil derimot god oppfølging innenfor lovens styringsmuligheter gi grunnlag for god og riktig ressursutnyttelse, samt god avkastning på kapital som er plassert i selskapene.

Valg av andre organisasjonsformer enn egen administrasjon, betyr altså at lokaldemokratiets styringslinje endres fra tradisjonell forvaltningsstyring til eierstyring.

Gjennom en eierskapsmelding defineres Porsgrunn kommunes eierstyringsprinsipper som grunnlag for god eierstyring. Eierstyringsprinsippene forplikter likevel ikke selskapene med mindre de innarbeides i selskapenes styrende dokumenter gjennom eierorganene. Det er viktig å være oppmerksom på at Porsgrunn kommunes eierskapsmelding gjelder for den del av selskapet som Porsgrunn kommune eier.

Eierskapsmeldingen er med på å klargjøre roller og ansvar i kommunens eierpolitikk, både mellom politikk og administrasjon, mellom bystyret og de som representerer bystyret på generalforsamling og i representantskap i de forskjellige selskapene/foretakene hvor kommunen har eierinteresser. Eierskapsmeldingen skal også bidra til klargjøring av styrets og styremedlemmenes rolle.

Om eierskapsmeldingen – Endring fra forrige eierskapsmelding

Forslag til ny eierskapsmelding baserer seg i det vesentlige på gjeldende eierskapsmelding.

Forslaget til ny eierskapsmelding er bygget opp slik at den i kapittel 2 tar utgangspunkt i hvorfor Porsgrunn kommune eier/deltar i samarbeid med andre kommuner. Samtidig deles eierskapet inn i ulike formål med eierskapet. Intensjonen er å skille mellom at ulike selskap/samarbeid har ulikt kommersielt fokus.

I kapittel 3 angis hva Porsgrunn kommune eier. Innledningsvis kommenteres meget kort og forenklet ulike selskaps- og samarbeidsformer. Deretter gis det en oversikt over de ulike selskap med angivelse av målet med kommunens eierskap. Tilsvarende for ulike samarbeid angis målet med deltakelse i samarbeidene.

Kapittel 4 angir hvordan Porsgrunn kommune eier ved å oppstille 10 eierstyringsprinsipper. Eierstyringsprinsippene er i hovedsak beholdt fra tidligere eierskapsmelding. Eierstyringsprinsipp nr. 4 om samfunnsansvar er imidlertid noe justert. Hensikten er å tydeliggjøre kravene til klima og miljø.

Avslutningsvis er de i prosedyrene for administrativ oppfølging av kommunens eierskap foretatt mindre justeringer.

Hovedgrep i eierskapsmeldingen

Å velge å opprette et selskap, eller å delta i samarbeid med andre kommuner, er langsiktige valg. Derfor foreslår vi å fortsette å innføre de selskapsvise eierstrategiene, som inneholder bystyrets langsiktige mål og forventninger til selskapene/samarbeidene. Det legges opp til at selskapene/samarbeidene rapporterer til rådmannen på fjorårets virksomhet innen 1. juli hvert år. For de selskap hvor det er utarbeidet eierstrategier i tråd med eierskapsmeldingen, skal rapporteringen knytte seg til oppfølging av eierstrategien. Rådmannen utarbeider deretter Porsgrunn kommunes eierrapport, basert på rapporteringene, og legger fram Porsgrunn kommunes eierrapport for bystyret hver høst. Sammen med eierrapporten legges også fram de selskapsvise eierstrategiene. Ved behov foreslår rådmannen å justere de selskapsvise eierstrategiene. Bystyret vil da hver høst få anledning til å ta stilling til resultatoppnåelsen, og eventuelt justere mål og forventninger. Det vil være eierrepresentantens oppgave i påfølgende generalforsamling/ representantskapsmøte å frembringe bystyrets justerte eierstrategi overfor selskapet. Det legges ikke opp til at alle generalforsamlings-/representantskapsdokumenter behandles av formannskapet før hver generalforsamling/representantskapsmøte. Imidlertid vil forhold som fremgår av vedtekter, aksjonæravtaler samarbeidsavtaler og tilsvarende, som krever behandling av eier, naturligvis bli lagt fram for behandling i formannskap/bystyret.

Felles eierstrategi med øvrige eiere

Porsgrunn kommunes eierskapsmelding, med sine eierstyringsprinsipper, samt de selskapsvise eierstrategiene det legges opp til å utarbeide, får bare virkning for selskapene dersom de tas inn i selskapenes styrende dokumenter. Porsgrunn kommune har gjennomslagskraft for sin andel i et delt eierskap og i et samarbeid med andre. Tilsvarende vil naturligvis gjelde for andre eiere og samarbeidspartnere.

Dersom det etableres felles eierstrategier sammen med andre kommuner og samarbeidspartnere, kan det bidra til større samlet gjennomslagskraft overfor selskapet og samarbeidene. Samtidig vil det bli lettere for selskapene/samarbeidene og forholder seg til mer enhetlige forventninger fra eier.

Rådmannen har derfor til hensikt å undersøke interessen for utarbeide elles eierstrategier blant øvrige eiere i utvalgte selskap og samarbeid. Med dette menes at det er naturlig å starte der hvor vi har størst interesse og påvirkningskraft. Der hvor vår eierandel er lav synes det ikke naturlig å starte dette arbeidet.

Videre arbeid med selskapsvise eierstrategier

Så langt er det etablert felles kommunal eierstrategi for Skagerak Energi AS og Grenland brann og redning IKS. I tillegg er det etablert eierstrategi for Porsgrunn Utvikling AS. Det betyr at det gjenstår å utarbeide en rekke selskapsvise eierstrategier. Det synes riktig å starte med de største selskapene, og nevner i uprioritert rekkefølge:

	Eierandel	Kategori eierskap
Aksjeselskaper - kat. 1 (AS)		
Porsgrunn Utvikling AS	100 %	1
Skagerak Energi AS	14,83 %	1
Greve Biogass AS	6,2 %	1
Aksjeselskaper - kat. 2 (AS)		
GREP Grenland AS	34,00 %	2
Interkommunale selskap (IKS)		
Renovasjon i Grenland IKS	33,85 %	2
Grenland Havn IKS	33,33 %	2
Grenland brann og redning IKS	30,4 %	2
Kommunale foretak KF		
Keops Arbeid KF	100 %	2
Keops Utvikling KF	100 %	2

Eierstrategien for Porsgrunn Utvikling AS og Grenland brann og redning IKS justeres i lys av ny eierskapsmelding, samt at vi bør evaluere den felles kommunale eierstrategien for Skagerak Energi AS. Det kan imidlertid være lurt å danne seg noe erfaring før arbeidet med selskapsvise eierstrategier utvides utover dette.

Før det eventuelt lages en eierstrategi for Greve biogass skal formannskapet få seg fremlagt en sak der Porsgrunn trer ut av selskapet, jfr. formannskapssak 80/22.

Delegasjon til eierrepresentanten

I gjeldende delegasjonsreglement er det angitt at det er formannskapet som følger opp kommunens eierinteresser. Det betyr at det er formannskapet som må gi fullmakt til en eierrepresentant hver gang vedkommende skal møte i generalforsamling. Rådmannen mener dette kan løses enklere ved at ordfører gis en generell adgang til å delegerer fullmakt til vedkommende som skal representere Porsgrunn kommune på generalforsamling, slik det også har vært forrige kommunevalgperiode.

Rådmannens vurdering og anbefaling

Porsgrunn kommunes første helhetlige eierskapsmelding ble etablert tidlig i 2016. Det ble den gang lagt opp til at både politikk og administrasjon måtte gjøre seg noen erfaringer med eierskapsmeldingen. Siden eierskapsmeldingen ble vedtatt har eierstyringen vært underlagt forvaltningsrevisjon, og det har kommet ny kommunelov som lovfester krav til eierskapsmelding.

Basert på erfaringene og lovens krav til eierskapsmelding mener rådmannen at den nye foreslåtte eierskapsmeldingen bidrar til en bedre eierstyring. Hver høst vil det bli fremlagt Porsgrunn kommunes eierrapport som gjør opp status vedrørende kommunens eierskap, samtidig som det vil bli gitt anledning til å justere kurs.

I det videre ser rådmannen for seg å undersøke interesse for felles eierstrategier med øvrige eiere i de største selskapene. Dette vil det bli arbeidet med fra 2024. Til høsten ser rådmannen for seg å legge fram forbedret Porsgrunn kommunes eierrapport, basert på rapporteringen fra selskapene.

Såfremt forslaget til ny eierskapsmelding blir vedtatt vil rådmannen gå gjennom relevante selskapsavtaler og vedtekter for å vurdere de opp mot eierskapsmeldingen og eventuelt foreslå justeringer.

Effekten av saken

Perspektiv	Negativ	Nøytral	Positiv	Ingen
Konsekvens for klima på kort og lang sikt				
Konsekvens for miljøet på kort og lang sikt				
Økonomiske konsekvenser i et langt perspektiv				
Konsekvens for folkehelsen, herunder vurdering av tilpasning til aldersvennlig samfunn				

Vedlegg

Utkast til Porsgrunn kommunes eierskapsmelding 2024 - 2028